

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT

PROGRAMET E KURRIKULËS ME ZGJEDHJE TË GJIMNAZIT

MODULI: Veprimtari Bujqësore
(Zbukurimi i Mjedisëve të Jashtme me Bimë Dekorative)

Tiranë, 2016

<i>PËRSHKRUESI I MODULIT</i>	
Titulli	VEPRIMTARI BUJQËSORE
Qëllimi i modulit	Një modul që i njeh nxënësit me rëndësinë, rolin që ka bujqësia për zhvillimin ekonomik, ndikimin që kanë veprimtaritë bujqësore në mjedis, si dhe i aftëson ata: të përdorin teknika të thjeshta të zbukurimit të mjediseve me bimë dekorative, me qëllim zbulimin e mundësive të karrierës në një nga degët kryesore të zhvillimit të ekonomisë Shqiptare.
Kohëzgjatja e modulit	Minimumi i detyruar 36 orë mësimore.
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përshkruan kuptimin rëndësinë dhe rolin e bujqësisë në ekonominë e vendit dhe në mjedis.</p> <p><i>Përmbajtja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kuptimi dhe rëndësia e bujqësisë. – Bujqësia organike dhe prodhimet BIO. – Bujqësia, mjedisi dhe agroekosistemi. – Teknologjia bujqësore dhe ndikimi i saj në mjedis. – Profesionet dhe mundësitë e karrierës në bujqësi. <p><i>Instrumentet e vlerësimit:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Pyetje-përgjigje me gojë – Test me shkrim. <p><i>Kriteret e vlerësimit:</i></p> <p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – të përshkruajë kuptimin dhe rëndësinë e bujqësisë në ditët e sotme; – të përshkruajë bujqësinë organike, llojet e produkteve bujqësore; – të përshkruajë lidhjen reciproke midis bujqësisë dhe mjedisit dhe agroekosistemit; – të përshkruajë kuptimin e agroekosistemit dhe rolin e njeriut në ruajtjen ose prishjen e ekuilibrit të ekosistemit natyral; – të përshkruajë kuptimin, fushat dhe ndikimet e teknologjisë në bujqësi; – të përshkruajë profesionet e fushës së bujqësisë, si dhe mundësitë e karrierës në bujqësi; <p>RM 2 Nxënësi zbukuron mjedise me bimë dekorative.</p> <p><i>Përmbajtja:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Përcaktimi i vendit për zbukurim. – Analizimi i kushteve të sipërfaqes së caktuar. – Identifikimi i bimëve dekorative ekzistuese. – Përcaktimi i bimëve të reja dekorative për t’u mbjellë. – Skicimi i modelit/ve kompozues të mjedisit në letër. – Përdorimi i kompjuterit për kompozimin e bimëve dekorative. – Paraqitja e modelit/ve të kompozuar të mjedisit të dekoruar.

- Përzgjedhja e modelit më optimal për zbukurimin e mjedisit.
- Përgatitja e planit konkret të mbjelljes së bimëve dekorative.
- Përgatitja e vendit për mbjelljen e bimëve dekorative.
- Mbjellja e bimëve dekorative.
- Përkujdesja pas mbjelljes së bimëve dekorative.
- Krasitja formuese e kurorës dhe ato të gjelbra të bimëve dekorative.
- Kujdesi i vazhdueshëm për mjedisin e zbukuruar me bimë dekorative.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet:

- të përcaktojë mjedisin (vendin/zonën) për zbukurim me bimë dekorative, sipas kriterëve të duhura;
- të analizojë kushtet klimatiko-tokësore të sipërfaqes së caktuar;
- të identifikojë bimët dekorative ekzistuese, në vendin e caktuar për zbukurim;
- të përcaktojë bimët e reja dekorative që dëshirohet të mbillen, sipas llojeve dhe sasisë së duhur;
- të skicojë në letër një plan kompozues të bimëve të reja dekorative, në përputhje me veçoritë e mjedisit të caktuar;
- të përdorë kompjuterin për të kompozuar bimët dekorative, duke mbajtur parasysh veçoritë e mjedisit;
- të paraqesë modelin e kompozimit të bimëve dekorative, duke dhënë edhe argumentet e duhura për zgjedhjet e bëra në mënyrë individuale ose në grup;
- të përzgjedhë modelin më optimal kompozues bazuar në kriteret e përcaktuara më parë;
- të përgatisë planin mbjelljes së bimëve dekorative, në përputhje me modelin e pranuar;
- të përgatisë vendin/zonën e caktuar për mbjelljen e bimëve dekorative duke zbatuar teknikat e thjeshta të përgatitjes;
- të mbjellë bimët dekorative duke zbatuar teknikat e mbjelljes dhe planin përkatës;
- të kryejë shërbime pas mbjelljes së bimëve dekorative, të tilla, si: ujitja, vendosja e shkopinjeve mbështetës, plehërimi, prashitja e luleve, punimi i tokës rreth kurorës së pemës apo shkurreve, shkulja e barishteve të këqija etj, sipas nevojave të bimëve;
- të kryejë krasitjen formuese të pemëve dhe të shkurreve zbukuruese, sipas modelit të përcaktuar;
- të kujdeset vazhdimisht për vendin (mjedisin/zonën) e zbukuruar me lule, pemë e shkurre të gjelbra;
- të zbatojnë rregullat e sigurisë në punë dhe të mbrojtjes së

	<p>mjedisit gjatë punës për zbuturimin e mjediseve me lule, pemë e shkurre.</p>
RM 3	<p>Nxënësi mbjell fidanë frutorë.</p> <p><i>Përmbajtja:</i></p> <p>1. Hapja e gropës për mbjelljen e fidanit.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Përcaktimi i vendit për mbjelljen e fidanit frutor. – Piketimi i sipërfaqes për mbjellje. – Hapja e gropës për mbjelljen e fidanit. <p>2. Përgatitja e fidanit për mbjellje.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Përcaktimi i llojit të fidanit për mbjellje. – Sigurimi i fidanëve. – Kontrolli i përgjithshëm i fidanit. – Zhytja e fidanit në ujë. – Rifreskimi i rrënjëve të fidanit. – Zhytja e rrënjëve në përzierjen bajgë-deltinë dhe ujë. – Transportimi i fidanëve frutorë në vendin e mbjelljes. <p>3. Mbjellja e fidanit frutor.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Shpërndarja e plehut organik-mineral pranë gropave të hapura. – Përzierja e dheut të sipërfaqes me plehun organik-mineral. – Mbushja e gropës me dheun e sipërfaqes së përgatitur. – Përcaktimi i qendrës së gropës ku do të vendoset fidani. – Ngulja e hurit mbështetës në gropë. – Vendosja e fidanit në qendër të gropës. – Mbushja e gropës me pjesën tjetër të dheut. – Lidhja e fidanit me shkopin mbështetës. – Ujitja e fidanit pas mbjelljes. – Kujdesi i vazhdueshëm për rritjen e fidanit. – Zbatimi i rregullave të sigurisë në punë dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë punës për mbjelljen e fidanëve frutorë. <p><i>Instrumentet e vlerësimit:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vëzhgim me listë kontrolli. <p><i>Kriteret e vlerësimit:</i></p> <p>1. Hapja e gropës për mbjelljen e fidanit.</p> <p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – të përcaktojë vendin e përshtatshëm për mbjelljen e fidanit frutor; – të piketojë sipërfaqen për mbjelljen e fidanëve sipas distancave të mbjelljes, sipas llojit ose kultivarit (largësia midis rreshtave dhe bimëve brenda në rresht); – të hapë gropën me vegla dore duke hedhur dheun në të dy krahët e gropës sipas teknikës së duhur, si dhe duke respektuar thellësinë e hapjes; <p>2. Përgatitja e fidanit për mbjellje.</p> <p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – të përcaktojë llojin e fidanit frutor për mbjellje sipas kushteve klimatike-tokësore;

	<ul style="list-style-type: none"> - të sigurojë fidanët për mbjellje nga burime të ndryshme (me blerje, me dhurim etj); - të kontrollojë fidanët në përgjithësi dhe të pastrojë sistemin rrënjor në veçanti; - të zhytë fidanët në ujë për 1-2 ditë para mbjelljes; - të rifreskojë sistemin rrënjor duke shkurtuar rrënjët e dëmtuara; - të zhytë sistemin rrënjor në përzierjen bajgë-deltinë dhe ujë sipas raporteve të përcaktuara; - të transportojë fidanët me kujdes në vendin e mbjelljes. <p>3. Mbjellja e fidanit frutor.</p> <p>Nxënësi duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të shpërndajë plehun organik-mineral pranë gropave të hapura sipas sasisë së nevojshme; - të përziejë në mënyrë të njëtrajtshme dheun e sipërfaqes me plehrat organo-minerale; - të kryejë mbushjen e gropës me dheun e sipërfaqes së përgatitur në 2/3 e thellësisë së saj; - të përcaktojë qendrën e gropës ku do të mbillet fidani me përdorimin e dërrasës mbjellëse; - të ngulë hurin mbështetës në thellësi të gropës; - të vendosë fidanin duke respektuar teknikën e mbjelljes së fidanëve frutorë; - të mbushë gropë me pjesën tjetër të dheut, duke lënë pikën e shartimit të fidanit 7-8 cm mbi rrafshin e tokës; - të lidhë fidanin me hurin në formë tete pak të lirë; - të ujitë fidanin pas mbjelljes; - të kujdeset në mënyrë të vazhdueshme për rritjen e fidanit duke kryer shërbimet e duhura të tilla, si: plehërime plotësuese, punimin e tokës rreth e rrotull fidanit, krasitje të lehta etj; - të zbatojnë rregullat e sigurisë në punë dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë punës për mbjelljen e fidanëve frutorë.
--	--

<p>Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ky modul duhet të trajtohet në shkollë si dhe në mjedise të jashtme që kanë nevojë të zbukurohen me bimë dekorative. - Mësuesi duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur shembuj dhe demonstrime konkrete të zbukurimit të mjediseve të jashtme me bimë dekorative. - Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete fillimisht në mënyrë të mbikëqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur. Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me çështje të bujqësisë, mjedisit, produkteve bujqësore dhe zbukurimit të mjediseve me bimë dekorative. - Rekomandohet metoda e “punës me projekte” dhe “punës në grupe të vogla” ku nxënësit kryejnë veprimtari praktike duke nxitur bashkëpunimin, të nxënë aktiv, krijues e kritik. - Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te
---	--

	<p>verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike dhe krijimtarisë për zbukurimin e mjediseve të jashtme me bimë dekorative.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të specifikuara për çdo rezultat të të mësuarit.
<p>Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit</p>	<p>Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjedise dhe materialet e mëposhtme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klasë e përshtatshme për zhvillimin e modulit. - Katalogë, manuale, udhëzues, materiale të shkruara në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.